Toespraak partijvoorzitter Michiel van Hulten PvdA-congres 17 februari, Zwolle

GESPROKEN WOORD GELDT

Beste mensen.

Hartelijk welkom. Voor we met het middagprogramma beginnen wil ik kort twee partijgenoten herdenken.

David van Ooijen overleed op 8 november vorig jaar. David was tussen 1971 en 1993 lid van achtereenvolgens de Tweede Kamer en de Eerste Kamer, en hield zich bezig met o.m. onderwijs en minderhedenbeleid. Hij stond bekend als laatste rooms-katholieke priester in het parlement.

Marijke Wüthrich overleed op 4 februari jl. Zij was Lid van de Tweede Kamer van 1978 tot 1981. Daarnaast was zij o.m. lid van de partijraad van 1973 tot 1978 en internationaal secretaris van de Rooie Vrouwen. Marijke was een van de boegbeelden van de vrouwenemancipatie binnen en buiten de partij.

Ik wil u vragen een moment in stilte in acht te nemen voor deze twee partijgenoten en de andere partijgenoten die sinds ons vorige congres zijn overleden.

Beste mensen.

Hartelijk welkom nogmaals in Zwolle. Of liever gezegd: Sassendonk. Een lokatie die warme herinneringen oproept, Carry en Han refereerden er al aan: hier werd in 1894 de voorganger van de PvdA opgericht, de SDAP. En in 1998 werd hier - en dus niet in Utrecht - het laatste formatiecongres gehouden, toen de partij instemde met deelname aan het tweede kabinet Kok.

Ik besef dat het niet voor iedereen even makkelijk was om hier vandaag te zijn; dit congres stond oorspronkelijk gepland voor 10 februari, maar omdat we niet konden voorzien dat de formatie van een nieuw kabinet precies rond deze tijd zou worden afgerond, hebben we het congres een week verplaatst. Met name voor de afgevaardigden uit het Zuiden van het land is dat vervelend, omdat dit

weekend Carnavalsweekend is. Ik was van plan te zeggen dat ik hoopte dat het hier vandaag ook een vrolijke boel zou worden, maar dat is na het optreden van vanochtend niet meer nodig. Ik stel dan ook voor dat we voor één dag besluiten de Internationale te vervangen door: "Ik ben een Zwollenaar".

We hebben al het nodige werk achter de rug. Vanochtend heeft het congres de kandidatenlijst voor de Eerste Kamer vastgesteld. Het is een prachtige lijst geworden, en ik zei het vanochtend al: daar is het partijbestuur de leden van de kandidatencommissie zeer erkentelijk voor. Klaas de Vries is door het congres niet geheel verrassend op plek 3 gezet. Ik wil je daar nogmaals mee feliciteren. Klaas, en

ik hoop dat je jouw bewezen campagnetalent nu ook zult inzetten om samen met de rest te zorgen voor een mooie uitslag op 7 maart!

Over de kandidatuur van Klaas is de afgelopen weken veel te doen geweest. In de media is het beeld ontstaan, ook door mijn eigen uitspraken, als zou zijn aanvankelijk lage plaatsing op de lijst rechtstreeks en alleen het gevolg zijn van de strikte toepassing van man/vrouw beginsel op onze kandidatenlijsten. Dat is natuurlijk niet zo, en dat heeft Jeltje van Nieuwenhoven vanochtend ook duidelijk gemaakt.

Aan de beeldvorming van de afgelopen weken valt nu niets meer te doen. Maar we kunnen er wel voor zorgen dat de discussie over het man/vrouw beginsel binnen onze partij de komende maanden zorgvuldig wordt gevoerd, en die discussie moet er ook komen. Zeker, iedereen die zegt dat een dergelijk uitgangspunt niet dogmatisch moet worden gehanteerd, heeft gelijk. Maar ik ben het niet eens met degenen die stellen dat we moeten kiezen: óf het man/vrouw beginsel hanteren, óf kiezen voor kwaliteit. Een gelijke man/vrouw verdeling gaat alleen ten koste van kwaliteit als we zelf onvoldoende investeren in het opspeuren en opleiden van, en ruimte bieden aan, nieuw en bestaand talent. Het om-en-om beginsel gaat alleen ten koste van kwaliteit als er onvoldoende geschikte vrouwen én mannen zijn. En dat is binnen onze partij zeker niet het geval. Kijk maar naar onze nieuwe bewindsliedenploeg. Kwaliteit moet altijd voorop staan, maar als het bewaken van 'kwaliteit' betekent dat het evenwicht op onze lijsten zoek raakt, omdat mannen 'toevallig' altijd beter blijken te

zijn, dan hebben niet de vrouwen gefaald, maar wij als partij. En wat mij betreft geldt dat niet alleen binnen onze partij. Van de secretarissen-generaal op de Nederlandse ministeries is er niet een vrouw. We hadden er een, Marjanne Sint. Het lijkt me een mooie opdracht voor het nieuwe kabinet om ervoor te zorgen dat over vier jaar het plaatje er fors anders uitziet.

Han heeft vanochtend al afscheid genomen van de vertrekkende Eerste-Kamerleden, al sloeg ie daarbij de vrouwelijke leden over. Nu weten we zeker dat wanneer mannen vrouwen over het hoofd zien, dat niets met kwaliteit te maken heeft! Dus niet alleen Erik Jurgens, Ed van Thijn, Ton Doesburg en Bert Middel bedankt, maar ook Trude Maas en Agaath Witteman.

Dat over vanochtend. Vanmiddag praten we over de deelname van de PvdA aan het nieuwe kabinet. Wie had dat ooit gedacht, bijna drie maanden geleden. Op 22 november verloren we negen zetels. Dat was een forse tegenslag na die fantastische gemeenteraadsverkiezingen van maart vorig jaar, en na een jarenlange voorsprong in de peilingen. Hoe het zover kon komen onderzoekt Ruud Vreeman met zijn commissie, en zij brengen voor de zomer verslag uit. Gelukkig betekent onze deelname aan het kabinet dat veel zittende Kamerleden die niet werden herkozen, nu alsnog een plekje in de Kamer krijgen. En Co Verdaas, Anja Timmer, Jan Boelhouwer en Niesco Dubbelboer: van jullie nemen we afscheid als Kamerlid, maar hopelijk niet voor heel lang - we hopen jullie snel in Den Haag of elders in de partij terug te zien.

Na 22 november bleek al vrij snel dat aan de uitslag ook een enkele positieve kant zat. Wouter diende direct na de verkiezingen een motie in om te komen tot een generaal pardon, en die motie werd met de kleinst mogelijke meerderheid aanvaard. Daarmee werd voor iedereen duidelijk dat er nieuwe wind ging waaien in Nederland. Het tijdperk-Verdonk was eindelijk voorbij.

Een tweede lichtpuntje na de nederlaag kwam bij de verkiezing van de nieuwe voorzitter van de Tweede Kamer. Tot veler verrassing, maar niet voor de mensen die haar langer kennen, werd Gerdi Verbeet gekozen tot tweede vrouwelijke Kamervoorzitter in de parlementaire geschiedenis, de eerste PvdA'er sinds Jeltje van Nieuwenhoven. En zoals Gerdi zelf graag mag zeggen: de eerste Amsterdamse Kamervoorzitter in 136 jaar. Nederlandse én Amsterdamse, ik weet eigenlijk niet of dat wel kan, zo'n

dubbele loyaliteit. Gerdi, van harte gefeliciteerd, we zijn trots op je. Maar goed, dat wist je al, want ik moest je mijn speech laten lezen voor ik hem uit mocht spreken.

De verleiding was groot om na 22 november de handdoek in de ring te gooien en de komende vier jaar in de oppositie uit te zitten. Daar werd door sommigen ook voor gepleit. Soms uit principe.

omdat men vond dat een verliezer eerst zijn wonden moet gaan likken. Soms op basis van strategische overwegingen, zoals onze krachtsverhouding tot de SP. Samen uit, samen thuis was een veelgehoord argument. Een PvdA in de regering met de SP in de oppositie, dat is de doodsteek voor onze partij, zo werd gezegd.

Maar de PvdA is geen partij die aan de zijlijn blijft toekijken hoe anderen het land regeren als we de mogelijkheid hebben zelfbelangrijke veranderingen door te voeren. Zeker, we hebben verloren, maar er hebben ook 2 miljoen mensen wél op ons gestemd. De fractie koos voor een bescheiden maar zelfverzekerde opstelling en ging de gesprekken aan met CDA en ChristenUnie, nadat SP en GroenLinks vroegtijdig waren afgehaakt. Jan Marijnissen en Femke Halsema proberen nu aan die gebeurtenissen een andere draai te geven. Jan Marijnissen vandaag nog op zijn weblog. Dat is heel begrijpelijk, maar het siert ze niet.

Het resultaat van de besprekingen met CDA en ChristenUnie is het regeerakkoord dat vandaag ter goedkeuring aan u wordt voorgelegd, en de bewindsliedenploeg die straks voor u staat. Natuurlijk is het even wennen, zo'n coalitie met twee christelijke partijen. Waarvan er een de afgelopen jaren een beleid voerde dat haaks stond op het onze. Maar zowel de fractie als het partijbestuur hebben zich niet door vooroordelen laten leiden. Wie een nieuw begin wil, moet opnieuw durven beginnen. Het is jammer dat de SP dat anders ziet.

Het resultaat is een coalitieakkoord waar het partijbestuur gisteravond volmondig ja tegen heeft gezegd. Natuurlijk zijn er pijnpunten, en daar zal ik zo nog iets over zeggen. Net als op de ledenbijeenkomsten in het land overheerst ook bij ons een gevoel van tevredenheid; het gevoel dat

Nederland met dit kabinet echt een andere koers gaat varen. Mark Rutte zei gisteren: "Onder het nieuwe kabinet gaan de laagste inkomens er het meest op vooruit." Ik geloof dat hij het als kritiek bedoelde. Maar Rutte heeft gelijk. Met dit regeerakkoord wordt Nederland echt socialer.

Sterker, groener en socialer!

Sterker, omdat we fors investeren in kinderopvang, in scholen, in werkgelegenheid. (Kinderopvang, het terrein waar Mariëtte Hamer de afgelopen jaren zo hard aan heeft getrokken. Dat dat kroonjuweel uit ons programma nu zo tot zijn recht komt in dit regeerakkoord, is grotendeels aan jou te danken

Mariëtte!)

Groener, omdat we investeren in duurzame energie, openbaar vervoer en de vergroening van ons belastingstelsel. Met eindelijk weer een minister van Milieu.

Socialer, omdat we de huurliberalisering ongedaan maken, de positie van herkeurde WAO'ers verbeteren en zorgen voor een welvaartsvaste AOW. Omdat we eindelijk wat doen aan de wildgroei van topinkomens, omdat er weer een fatsoenlijk armoedebeleid komt, en omdat in de zorg de patiënt weer centraal komt te staan. En zo kan ik nog wel even doorgaan.

Het contract met de kiezer dat Wouter voor de verkiezingen sloot in Maastricht, is gerealiseerd. 7 geformuleerde ambities, 7 maal resultaat. En ons verkiezingsprogramma komt voor een groot deel terug in het regeerakkoord.

Maar natuurlijk zijn er ook punten in het regeerakkoord waar we minder blij mee zijn. Dat is het onvermijdelijke gevolg van compromissen moeten sluiten. Wie geen compromissen wil sluiten, moet niet gaan onderhandelen. Dat laatste is waar de SP en GroenLinks voor hebben gekozen. En dat is hun goed recht, zolang ze ons maar niet verwijten dat wij er wel voor hebben gekozen om verantwoordelijkheid te nemen. En verantwoordelijkheid nemen betekent keuzes maken; keuzes moeten maken, maar ook durven maken.

Er komt geen onderzoek naar de Nederlandse steun voor de oorlog in Irak, er staat een overbodige paragraaf over het homohuwelijk in het regeerakkoord, ten aanzien van medisch-ethische kwesties wordt gekozen voor op zijn best de status quo, en het AOW-plan is er niet echt duidelijker op

geworden. De hypotheekrente voor topinkomens blijf onaangetast en de aanschaf van de JSF is niet van tafel. Een referendum over de Europese grondwet wordt niet uitgesloten, maar wordt ook niet expliciet benoemd.

Op al deze punten is het dus slikken. Wat mij betreft nog het meest als het gaat om de paragraaf over ambtenaren van de burgerlijke stand. Want hoe kunnen we als Nederlanders nu kritiek hebben op Belgen die niet door een zwarte ambtenaar van de burgerlijke stand willen worden getrouwd, als we tegelijkertijd goedkeuren dat Nederlandse ambtenaren de wet ten aanzien van het homohuwelijk niet uit willen voeren? De zal eerlijk zijn, ik heb grote bezwaren tegen die paragraaf uit het regeerakkoord. Gewetensbezwaren. En ik hoop dat als onze Kamerleden en lokaal bestuurders hetzelfde overkomt, dat onze coalitiepartners ze dan dezelfde ruimte zullen gunnen als ze nu bereid zijn te doen bij die zeldzame ambtenaar van de burgerlijke stand die moeite heeft met het homohuwelijk. Goed Amsterdams voorbeeld doet volgen!

Over al deze plus- en minpunten gaat zometeen het debat. Het partijbestuur heeft geprobeerd in zijn advies recht te doen aan de opvattingen die leven in de partij. Het advies vormt de weergave van onze eigen beoordeling van het akkoord, waarin de reacties uit de partij van de afgelopen twee weken zijn verwerkt. Het kan natuurlijk zijn dat het congres vindt dat bepaalde punten onder- of overbelicht zijn in ons advies. Dat zal dan via de moties tot uitdrukking kunnen komen. Al is het helaas niet mogelijk om bepaalde paragrafen het regeerakkoord in-, of juist uit te amenderen.

Als het congres ja zegt tegen dit regeerakkoord, en dat hoopt het partijbestuur, staat er een fantastische ploeg bewindslieden klaar om het uit te voeren. De zei het al; een ploeg die voor de helft uit mannen en de helft uit vrouwen bestaat. Maar vooral: de beste mensen die we in huis hebben, al zijn er nog heel veel partijgenoten die ook een plek in dit kabinet hadden verdiend. Een ploeg onder aanvoering van Wouter Bos, die er mede op aandringen van het partijbestuur voor heeft gekozen het

PvdA-smaldeel in het kabinet aan te voeren. Onze beste man op de beste plek. En dat kan zeker nu de fractie Jacques Tichelaar als nieuwe voorzitter heeft gekozen. Jacques, de man die we zelden op dezelfde plek zullen zien, omdat ie voortdurend overal de grenzen van het regeerakkoord aan het verkennen is.

Een prachtige ploeg bewindslieden, met wie u later nog kennis kunt maken op dit congres. Ik zal daarom niet iedereen noemen. Toch wil ik er een paar uitlichten.

Sharon Dijksma, onze nieuwe staatssecretaris van onderwijs. Een van de voorrechten van mijn eerste jaar als voorzitter is dat ik veel met Sharon heb mogen samenwerken. Zij was een fantastische vice-voorzitter van de fractie, een meer dan waardig vervanger van Wouter. Een van de slimste strategen die we in huis hebben, en straks, daar ben ik van overtuigd, een kei van een staatssecretaris.

En Ahmed Aboutaleb en Nebahat Albayrak. Over die twee wil ik maar een ding zeggen. Nederlandser dan jullie zijn, kan het niet. We zijn trots op jullie plek in het kabinet en op wat jullie voor heel veel mensen betekenen, maar vooral zijn we blij dat twee zulke authentieke sociaal¬democraten het PvdA-beleid mee vorm gaan geven in het kabinet.

Congres,

Het moge duidelijk zijn, het partijbestuur adviseert u straks 'ja' te stemmen. Het onderhandelingsresultaat mag er zijn, en wij vertrouwen op een kabinet dat de komende vier jaar Nederland socialer gaat maken.

Maar er is nog volop werk aan de winkel.

De fractie, Jacques heeft het al gezegd, gaat op zoek naar de grenzen van het regeerakkoord. En moet zorgen voor een goede invulling van wat niet in het akkoord geregeld is, en dat is een heleboel. En daarbij is ons verkiezingsprogramma uiteraard leidend. En als we daarbij goed kunnen samenwerken met andere partijen, zoals SP en GroenLinks, dan moeten we dat vooral niet laten.